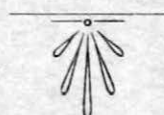
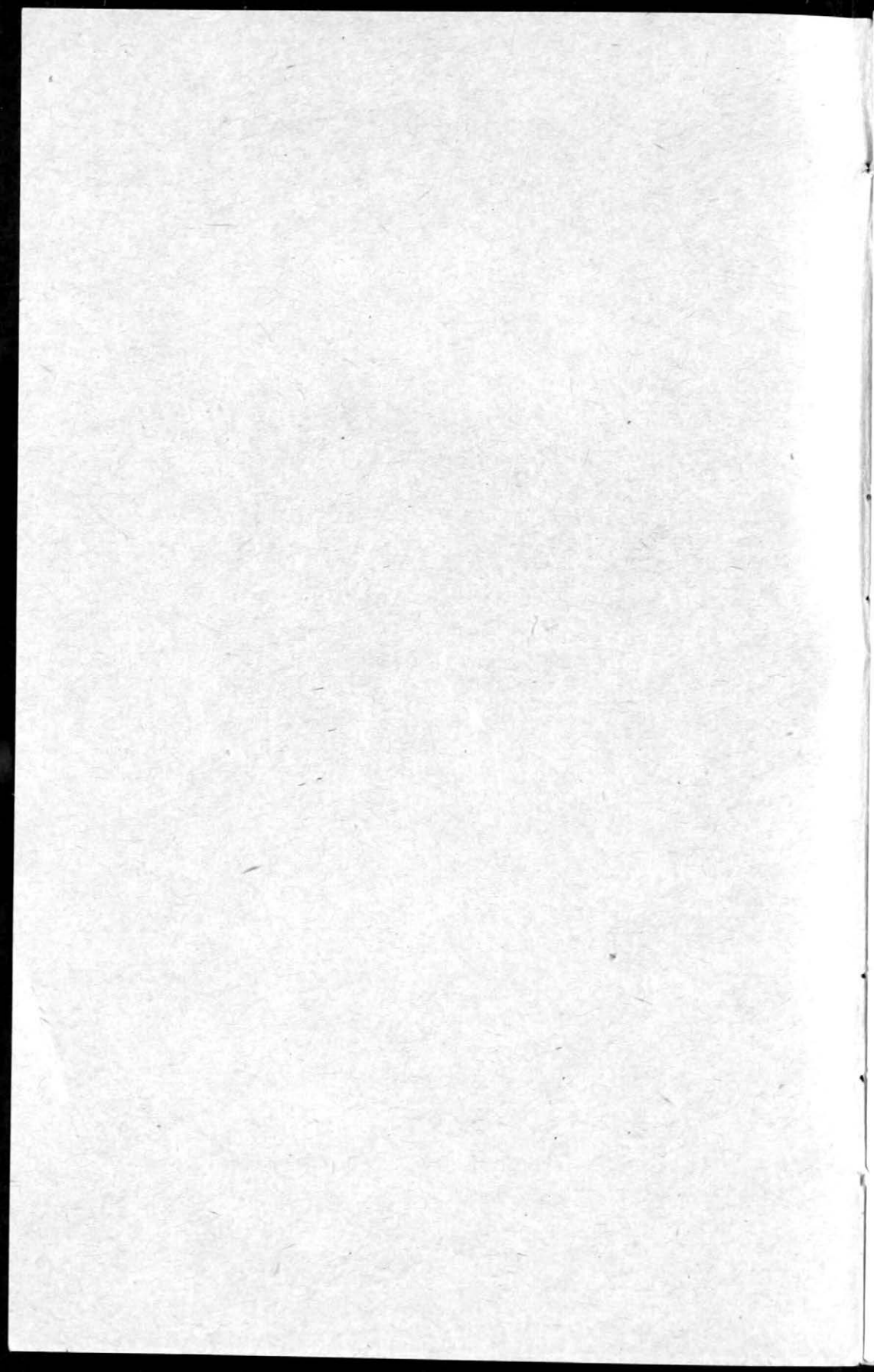

Příloha Voj.Rozhledů

II.
VÝROČNÍ ZPRÁVA
ČESKOSLOVENSKÉHO
VĚDECKÉHO ÚSTAVU
VOJENSKÉHO
ZA ROK 1921.

V PRAZE 1922.
NÁKLADEM ČESKOSLOVENSKÉHO VĚDECKÉHO ÚSTAVU VOJENSKÉHO
V PRAZE.

Za zesnulým univ. prof. Drem Bohumilem Kučerou.

Jest nám nadmíru bolestno psáti vzpomínku na zemřelého univ. prof. Dra Bohumila Kučeru. Jeho ztrátu pocítujeme jako osobní neštěstí a den jeho náhlého skonu — 16. duben 1921 — zůstane pro nás vždycky dnem zármutku. Jeho odchodem vznikla v mnohých oborech našeho vědeckého života ztráta, za níž v přítomné době vůbec nemáme náhrady.

Prof. Dr. Bohumil Kučera narodil se r. 1874 v Semilech; ztrativ záhy rodiče, byl svěřen péči své babičky, na kterou velmi často i v pozdějších letech s láskou vzpomínal. Studoval na gymnasiu v Liberci, Jičíně a posléze v Praze, v Žitné ulici, kde svým neobyčejným nadáním k matematice upoutal na sebe pozornost na ústavu tehdy působícího prof. Dra Theuerera, který jej již na gymnasiu začal soukromě seznamovati se základy vyšší matematiky. Po maturitě dal se na podzim roku 1893 zapsati na filosofickou fakultu pražské university, kde po čtyři léta studoval matematiku, fysiku a filosofii. Po pobytu v Curychu, kde na polytechnice studoval hlavně elektrotechniku u prof. Webra, stal se r. 1900 asistentem prof. Scheringa na technice v Darmstatě. Tamtéž se v zimním semestru r. 1902—3 habilitoval na práci nadepsanou: „Die Oberflächenspannung von polarisiertem Quecksilber“ (Lipsko, 1903). Ale hned v zimním semestru r. 1903—4 přenesl svoji veniam legendi na pražskou universitu, kde se stal roku 1908 mimořádným a od roku 1912 řádným profesorem experimentální fysiky. Byl členem všech našich vědeckých institucí, jako je Akademie věd a umění, Král. česká společnost nauk, Masarykova Akademie práce, čestným členem Jednoty českých matematiků a fysiků a pod.

Prof. Dr. Bohumil Kučera byl nadaným fysikem. Z jeho samostatných vědeckých prací jest na prvním místě jmenovati výše uvedený habilitační spis o závislosti povrchového na-

pětí polarisované rtuti. V době, kdy profesor Kučera začal samostatně vědecky pracovat, byly v popředí fyzikálního zájmu otázky z oboru radioaktivity. Zúčastnil se také řešení jednotlivých problémů radioaktivních a sluší jmenovat hlavně práci provedenou společně s prof. Maškem a nadepsanou „Studie o záření radiotelluru“ (1905), uveřejněnou také německy, anglicky a francouzsky. Radioaktivita týká se i jiné práce Kučerovy. Provedl také množství měření radioaktivity lázeňských vod, analys radioaktivních hmot a pod. Radioaktivita zůstala vždy jeho nejmilejším a nejbližším oborem; není tedy divu, že měl být povolán po smrti prof. Suchého v čelo státního radiologického ústavu. Těžce nesl průtahy a nedostatek porozumění příslušných úřadů pro tuto tak důležitou instituci; již se zdálo, že se v této věci aspoň něco stane, ale tu byl prof. Kučera nelítostně zasažen ranou osudu, dříve než mohl užítí svých bohatých zkušeností a realizovat své plány. Speciálně v tomto oboru jest ztráta prof. Kučery pocítována velmi trpce.

Vedle uvedených prací napsal prof. Kučera ještě celou řadu samostatných pojednání. Veliký význam měl prof. Kučera jako akademický učitel. Jeho vzorně vypracované přednášky byly základem jeho nových knih. Jest to obšírná kapitola o molekulární mechanice ve druhém vydání Strouhalovy „Mechaniky“, pak roku 1915 vydaný „Nástin geometrické optiky a základů fotometrie“ a konečně nejnovější spis nadepsaný „Základy mechaniky hmotného bodu a tuhých těles“, jehož vytištění se však již nedočkal.

Nebudiž zapomenuto i toho, že prof. Kučera založil roku 1902 ročně vycházející „Přehled pokroků fyziky“, jehož první ročník napsal celý sám, při dalších ročnících po celou řadu let úspěšně spolupracoval. Redigoval přes patnáct let „Časopis pro pěstování matematiky a fyziky“ a ve „Venkově“ řídil čtvrtletní feuilleton, který obsahoval zprávy z věd exaktních a technických.

Za války obrátil se prof. Kučera k fysice vojenských věd, o níž též několikrát přednášel. Zejména ho vábily problémy balistické. O záhadě dalekonosného děla napsal zvláštní spisek („Tajemství dalekonosných děl“, 1918, JČM) a stručnou zprávu do prvního ročníku „Vojenských Rozhledů“. Ovšem záhada ta je dnes vysvětlena americkou publikací údajů o Kruppově děle, které ostatně byly známy i Škodovým závodům.

Práce ve Vědeckém ústavu vojenském zúčastnil se prof. Kučera od počátku jeho vzniku. Lnul k tomuto mladému ústavu, neboť byl přesvědčen o jeho důležitosti a o jeho významu pro kulturní život našeho národa. Byl v předních řadách těch, kteří zamýšleli přeměnit býv. Vědecký svaz čsl. důstojnictva ve Vědecký ústav vojenský a vzpo-

mínáme jeho slov, která pronesl při jeho zřízení: „Byla tu vytvořena instituce, kterou jsme zakládali s láskou a s plným vědomím její veliké důležitosti. Byl bych naplněn lítostí, kdyby měla jednou zaniknouti.“ Prof. Kučera byl první z vědeckých pracovníků, který vystihl důležitost Vědeckého ústavu vojenského již v prvních počátcích jeho práce, kdy jsme naráželi ještě na tolik nepochopení na všech stranách. Těšil se na jeho budoucnost a našel pro nás vždy volnou chvíli. Byl nám nápomocen cennou radou při všech příležitostech, byl nám též často jedinou oporou v okamžicích, kdy sami jsme klesali pod tíží nesnadných počátků a kdy jsme ztráceli někdy i naděje. To nesmí naše armáda zemřelému nikdy zapomenouti!

Prof. Kučera byl vzorem svědomitosti. Pracoval denně velmi dlouho přes půlnoc, upaluje tak, bohužel, svíčku svého života na obou koncích. To jistě přispělo k tomu, že jsme ho tak předčasně ztratili.

Vzpomínáme na zemřelého s pocity vděčnosti za jeho tichou, ale nesmírně plodnou práci, kterou vykonal pro náš ústav a tím i pro naši armádu.

Čest jeho jasné památce!

Mistr Alois Jirásek
čestným členem Československého vědeckého
ústavu vojenského.

Známe dvě dobrá česká srdce, která plně porozuměla lásce k vlasti. Jedno z nich pochoval národ s velikým smutkem třináctého července roku 1913. Bylo to srdce Mikoláše Alše. Druhé srdce jest šťastnější. Osud mu dopřál, aby se dožilo naplnění svých tužeb a svého cíle. Jest to srdce Aloise Jiráska.

Alois Jirásek vyrostl ze země Husovy, zkropené krví staletých bojů za svobodu a právo, a zakotvil v ní pevně. Sudičky daly mu do vínku nejen božský dar uměleckého genia, ale i velkolepou mohutnost slovanskou, měkkou a hlubokou citovost, která veškerou jeho práci prozářila teplem a posvětila duchem vroucně uvědomělého češství. Vyšel z lidu a tomu lidu a v jeho duchu pracoval a tvořil. Cítil v nejhlubších základech své duše, že koná práci národu prospěšnou a nutnou, v budoucnosti vítěznou, že budí a zakládá, že pomáhá svému národu stavěti budoucnost. Český národ si právem zamiloval jeho dílo, z něhož vroucně k němu mluví hlas rodné země a nesčetných pokolení předků, která se na ní rodila a umírala, která ji zkrápěla svým potem v práci a svou krví v obraně; zamiloval si dílo, z něhož mohutným i tichým hlasem promlouvá k němu duše jeho otců, duch jeho dějin. A ten duch našich dějin utíkal se k Jiráskovi a prosil ho o formu, aby se v ní zúčastnil nesmrtelného života. Stíny minulých dob prosily ho hlasem tklivým a důtklivým: Nedej nám zahynouti bez památky! A potomek-umělec vypravoval. Stal se prostředníkem styku života minulého s životem budoucím. Vypravoval o slavných bojích, o velikém pokoření a smutné nevolnosti. A hlavně o bojích! V naší vojenské minulosti viděl ztělesněnu českou slávu, hrdost a české pokoření. Podal nám českou vojenskou minulost a ukázal cestu do české budoucnosti.

Alois Jirásek jest tak šťastný, že se dožil svobodného československého vojska. V „Památníku“, vydaném v říjnu roku 1919 na oslavu našeho osvobození, radostně zdraví svobodnou československou armádu slovy, jež vytryskla z hloubi jeho srdce a v nichž vyjadřuje svou lásku k našemu vojsku: „Pozdravuji Vás všechny naše vojíny, Vás, první naše československé vojsko, vyrostlé z lásky k utiskovanému národu, mohutné zmužilostí i morální silou, Vás, věrnou stráž a oporu naší republiky. Díky Vám a zdar!“ V těchto slovech plně vytryskla Jiráskova láska k našemu vojsku, spojená s národní hrdostí nad čestnými ranami a nad utrpením, jež Čechové pro veliké ideje snášeli, nastávajíce po staletí prsa ve svatém boji za poznanou a nade vše na světě milovanou pravdu.

Jiráskovo dílo konalo v národě největší posláním, že národ vychovávalo, že sílilo a ocelilo naši povahu a že má největší zásluhu o národní osvobození. Knihy Jiráskovy seznamovaly kde koho se slávou a utrpením naší minulosti, s velikými a světodějnými myšlenkami naší husitské a českoobratrské reformace, s dávným naším bojem „proti všem“ ve jménu pravdy a svobody a s hrdinstvím celého národa. Byly to knihy Jiráskovy, jež věrnými obrazy naší minulosti ukazovaly, co znamenal český národ v mravní síle a vlasteneckém zápale, ve vítězství i v utrpení, jimi v první řadě znovu ožíval starý husitský duch a vědomí, že lze i „proti všem“ uhájiti nejdražších statků národa, hoří-li pro ně stále čistým zápallem a nezřekne-li se jich národ sám v malomyslném srdci.

Ve svém mládí psal Jirásek také básně. Mezi nimi jest jedna, nazval ji „V bouři“, v níž zasněný student, chudý synek zapadlého českého venkova, za tichého večera sám sobě se zpovídal ze své nejvřelejší touhy:

„Písni moje, zvonku žalující!
Bouře vůkol, vichry rozpoutané!
Kéž jsi maják, loď, jež zápasící
přes mělčiny, moře rozhněvané
do přístavu vede zátiší!“

A v jiné básni z téže doby, „V temnu“, čteme podobnou touhu:

„Jiným chtěl bych zářit pochodní!“

O čem snil mladý jinoch, tím se i stal. Stal se tím svou láskou k národu, svou vírou v něj a svou prací.

Armáda projevila své uznání a svou hlubokou vděčnost za životní práci staříckého mistra pro blaho národa tím, že Československý vědecký ústav vojenský jmenoval jej svým prvním čestným členem.

Dne 29. srpna roku 1921 konalo se slavnostní mimořádné valné shromáždění Čsl. vědeckého ústavu vojenského, jehož se též zúčastnili zástupcové ministerstva národní obrany. Zahájil je prezident ústavu p. podplukovník R. Polz, načež se ujal slova p. PhDr. J. V. Sedlák, který procitěnými slovy vyjádřil zásluhu Jiráskovu o probuzení národa a o oživení naší vojenské minulosti. Za nadšeného souhlasu všech přítomných byl mistr Alois Jirásek zvolen jednomyslně čestným členem ústavu. Valné shromáždění zaslalo mu pozdravný telegram tohoto znění:

„Slovutný mistře! Na dnešním slavnostním shromáždění Československého vědeckého ústavu vojenského byl Jste jednomyslně jmenován prvním čestným členem ústavu. Račte, slovutný mistře, přijmouti vřelý dík československé armády za Vaše životní dílo, které Jste věnoval svému národu. Požehnání nebes nechť spočívá na Vás a na Vašem díle dosavadním a příštím.“

Mistr Alois Jirásek zaslal k rukám presidenta ústavu, p. podplukovníka Polze, přípis tohoto obsahu:

„Pane podplukovníku! Ráčil Jste mi laskavě oznámiti usnesení slavnostního valného shromáždění Čsl. vědeckého ústavu vojenského ze dne 29. t. m. Děkuje Vám, prosím, abyste s veleváženým svým ústavem laskavě přijali mé díky za vzácnou poctu, kterou Jste mně dotčeným usnesením prokázali. V dobách našeho ponížení, kdy naši synové vojensky sloužili cizím, vzpomínal jsem ve svém díle na časy samostatného našeho vojska. A teď je zase máme, té radosti jsem se dožil a té cti, že jsem jeho členem. Přijalif Jste mne do svého vysoce váženého sboru. Těším se z toho, je mně to obzvláštní ctí a prosím znovu, abyste laskavě přijali mé vřelé díky. Přeje našemu ústavu stálého zdaru a rozkvětu, poručím se Vám, pane presidente, a jsem v upřímné úctě oddaný Alois Jirásek.“

Jsme vděční mistru Jiráskovi za jeho lásku a práci. Skláníme se v hluboké a vděčné úctě před jeho dílem, které oživilo starou českou vojenskou minulost. Jeho dílo jest vzácným odkazem nám i budoucím. Jirásek zapěl nám v něm velikou píseň lásky a síly, národní neohroženosti a statečnosti, k níž ho inspirovala naše veliká minulost.

Dobrotivý osud nechť mu dopřeje síly a zdraví v jeho krásném večeru, aby svou píseň mohl plně dozpívat!

II.

VÝROČNÍ ZPRÁVA

ČESKOSLOVENSKÉHO VĚDECKÉHO ÚSTAVU VOJENSKÉHO

ZA ROK 1921.

Ceskoslovenský vědecký ústav vojenský ukončuje druhý rok své činnosti. Předstupujeme, abychom podali přehled vykonané práce v minulém roce. Víme, že výsledek činnosti Vědeckého ústavu vojenského nedosáhl dosud takového rozmachu, jak bylo naším úmyslem. Třebaže však nebylo ještě daleko vše vykonáno ke splnění vytčeného programu, můžeme přece s vnitřním uspokojením prohlásiti, že jsme se snažili poctivě vykonati za daných okolností co nejvíce a že jsme nezanedbali jediné příležitosti, která směřuje ku prospěchu Vědeckého ústavu vojenského a tím i k provznesení české vojenské vědy a literatury. Vývoj naší práce byl ve stálém vzestupu a k radosti nás všech a ku prospěchu nejen našeho kulturního života, ale i ku prospěchu dobrého jména našeho vojska doma i před cizinou.

Byl by již čas, aby byla napsána kronika Vědeckého ústavu vojenského. Všechny vzpomínky jsou dosud v živé paměti a bylo by škoda, aby byly zapomenuty. Kronika ústavu bude vypravovati mnoho poučného a mnoho zajímavého. Bude tam kapitola, jak se v bouřlivých dobách česká vojenská věda vyvíjela, jak vyrůstala z úhoru, jaké těžké počátky bylo nutno překonávati, nežli jsme mohli začíti s prací na jejím vybudování. Nebyla to práce snadná. Bylo k ní třeba mnoho obětavosti a mnoho lásky. Vytvoření Vědeckého ústavu vojenského jest čestným listem v análech naší armády a radostným úkazem, že armáda se hlásí ke kulturní práci. Jest logickým výsledkem jejího ideového snažení a jejího — můžeme s dobrým svědomím říci —

postavení na světový a moderní ideový základ, který jest nyní, po světové válce, ve stavu přerodu a očištění.

Jaký jest úkol Vědeckého ústavu vojenského? Odpovídáme stručně: Vědecký ústav vojenský chce býti a jest jediným střediskem vědecké a kulturní práce vůbec v naší armádě. Jest to úkol veliký a odpovědný. Ale jest čestný a krásný. Jest naším vlastním a jediným programem.

Vědecký ústav vojenský zaujímá v našem kulturním životě čestné místo. To jest výsledek práce dvou let. Jest to však také důkazem, že jsme pracovali poctivě a že metoda naší práce byla dobrá.

Založení Vědeckého ústavu vojenského nebylo přijato s různými nadějemi. Bylo často pochybováno o jeho budoucnosti a o jeho významu. Ale vývoj dal nám za pravdu. Po našem vzoru zakládají též jiné státy vědecké ústavy vojenské, a můžeme s radostí konstatovati, že ze všech států, které vznikly z bývalého Rakousko-Uherska, má v organizaci vojenské vědy přednost naše republika. Též vědecké a literární kruhy správně vystihly, že ve Vědeckém ústavu vojenském rodí se nová, veliká instituce, která má dobrou budoucnost, vážné poslání a odpovědné úkoly. Bylo tu správně pochopeno, že kulturní a odborná zdatnost armády jest nejjistějším předpokladem naší státní existence a její pevně budoucnosti. Založením Vědeckého ústavu vojenského stává se naše armáda vážným činitelem v kulturní práci našeho národa. „Armáda jest organizací kulturní“, řekl náš prezident T. G. Masaryk. Bylo proto její nezbytnou povinností založiti si svou kulturní instituci. A chce-li býti armáda i nadále organizací kulturní, jest budoucnost Vědeckého ústavu vojenského jistá a veliká.

1. Československé vojenské museum.

Jedním z nejdůležitějších úkolů Vědeckého ústavu vojenského jest vytvoření československého vojenského musea.

Program vojenského musea byl podán ve výroční zprávě ústavu za rok 1920, na str. 3. a následně.

Výnosem ministerstva národní obrany č. j. 107.703 7. odděl. ze dne 1. října 1920 bylo Vědeckému ústavu vojenskému svěřeno vybudování vojenského musea. Všem vojenským útvarům byl nařízen soupis historických památek, které mají pro dějiny našeho válečnictví význam, jako předměty archaeologické, prapory, zbraně, oděvy, listiny, obrazy, knihy, památníky atd. V tomto výnosu vyzývají se též všichni příslušníci naší armády, aby budoucímu vojenskému

museu buď darovali, propůjčili, po případě ke koupi nabídlí vzácné historické památky, jsoucí v jich vlastnictví. Soupis obsahuje všechny památky, které se týkají dějin českého válečnictví od nejstarších dob až do vypuknutí světové války, dále památky ze světové války bývalých domácích pluků, praporů atd. a konečně památky čsl. domobraneckých praporů z Itálie. Soupis těchto památek jest již úplně proveden.

Sbírkou zbraní soustřeďuje Vědecký ústav vojenský spolu se zbrojním odborem ministerstva národní obrany a podle vykonaného již soupisu jest vykázáno mnoho děl, pušek atd.

Vědecký ústav vojenský požádal všechny průmyslové závody, které dodávaly válečný materiál za světové války, aby darovaly do budoucího vojenského musea předměty válečných potřeb. Též tato akce se setkala se zdárným výsledkem.

Ustav přikročuje nyní k organizaci sběratelské práce po zemích československých. Tato akce bude se konati podle předem vypracovaného plánu a povede jistě k dobrým výsledkům.

Památky z našeho zahraničního odboje pečlivě sbírá „Památník odboje“. Sběratelská práce jest organizována tak, že „Památník odboje“ sbírá veškerý materiál, který jest v souvislosti s naším zahraničním odbojem. Vědecký ústav vojenský pak materiál od nejstarší doby až do vypuknutí světové války a všechny památky domácích pluků za světové války. Takto dosaženo bude snáze splnění velikého úkolu, jakým jest vybudování čsl. vojenského musea.

Poněvadž vybudování vojenského musea může se státi skutkem pouze za účasti a spolupráce kruhů vědeckých, musejních, literárních, uměleckých a vojenských a za součinnosti celého národa a naší armády, byl ustaven musejní odbor.

Předsedou odboru jest p. podplukovník Rud. Polz.

Místopředsedou p. Dr. V. J. Hauner.

Členové musejního odboru jsou pp.: red. Vincenc Červinka (zástupce tisku); min. rada Milan Fučík; Dr. Karel Guth, ředitel histor. oddělení zemského musea; Jan Hellich, em. lékárník a konservátor v Poděbradech; Dr. Jaroslav Helfert, tajemník zemského musea v Brně; Dr. K. Herain, asistent umělecko-průmyslového musea; Dr. F. X. Harlas, ředitel musea hlav. města Prahy; podplukovník Karel Heřman; Jan Hoffmann, tajemník komisariátu pro ochranu památek na Slovensku; univ. prof. Dr. Karel Chytil; Břet. Jelínek, býv. ředitel městského musea v Praze; podpluk. Zdeněk Ježek; plukovník Vl. Klecanda; prof. Dr.

Cyr. Krauz; spisovatel Hanuš Kuffner; kap. Frant. Kučera; profesor Frant. Kupka; podplukovník Rud. Medek; akad. malíř Alfons Mucha; Dr. Jos. Polák, správce musea v Košicích; plukovník Karel Rausch; archivář Dr. H. Ripka; inž. Stan. Sochor, zemský konservátor v Brně; Dr. Alb. Stocký, ředitel praehistorického oddělení zemského musea v Praze; Josef Svoboda, kustos musea ve Velkém Meziříčí; univ. prof. Dr. J. V. Šimák; generál Frant. Škvor; sochař J. Štursa; Dr. Rud. Tschorn; inž. J. Veselý, ředitel technického musea v Praze; min. rada Dr. Zd. Wirth (zástupce ministerstva školství a nár. osvěty); univ. prof. Dr. Čeněk Zíbrt; podplukovník M. Zák.

Přípravné práce k založení vojenského musea jsou skončeny. Vědecký ústav vojenský naráží pouze na nedostatek místností, kde by mohl býti musejní materiál soustřeďován a tříděn a kde by již mohl býti přístupný i veřejnosti. Též v této věci zahájil ústav jednání, leč, bohužel, bezvýsledně. Doufáme však, že v příštím roce bude i tato nej důležitější otázka příznivě vyřešena.

Jsmo přesvědčeni, že vybudování vojenského musea bude se zájmem sledovati a plně podporovati celý národ a naše armáda. Mnoho práce a mnoho lásky k věci bude ještě třeba než dojdeme k cíli, který bude ctí a chloubou naší armády. Cíle však dojdeme. A bude to jeden z nejkrásnějších okamžiků, až armáda předá národu památník jeho vojenské minulosti, dědictví zašlých pokolení a památky jeho znovuzrození, jako odkaz příští generaci, aby tato dále pracovala na díle, které jsme s velikou láskou zakládali, budovali a vybudovali.

2. Vědecká, osvětová a organizační činnost ústavu.

Dalším důležitým úkolem Vědeckého ústavu vojenského jest vybudování základů českého vojenského písemnictví, pěstování vědy vojenské vůbec, podporování vědeckého studia vojenského i všech snah toho druhu, práce směřující k povznesení mravní a kulturní úrovně československého vojska a k rozšíření zájmu o vědy vojenské v nejširších vrstvách občanstva.

I v této činnosti vykonal Vědecký ústav vojenský značný kus práce. Nezůstal pouze při své činnosti vydavatelské, ale pracoval k tomu, aby se stal skutečně a oprávněně střediskem vědecké a kulturní práce v armádě.

Vypsal veřejnou soutěž na nejlepší spis, který by obsahoval stručné, přehledné a kri-

tické dějiny činnosti a působení československých vojsk zahraničních ve Francii a v Itálii, od prvního jich vzniku až po čas jejich návratu do vlasti, a ustanovil první cenu v částce 2000 Kč a druhou cenu v částce 1000 Kč.

Vypsal dále soutěž na nejlepší dílo, které by obsahovalo stručné, přehledné a kritické dějiny činnosti a působení československých vojsk zahraničních v Rusku a ustanovil první cenu v částce 4000 Kč a druhou cenu v částce 1000 Kč.

Lhůta dodací končí se dnem 31. května 1922 o 6. hod. večer. Vyhlášení cen stane se dne 28. října 1922.

Provedl dále soupis všech vojenských písní, popěveků atd., které vznikly mezi vojskem za světové války a v prvních dobách naší samostatnosti. Byl sebrán velice hojný a cenný materiál, kterého použil p. univ. prof. Dr. Ot. Zich k vydání úplného a kritického souboru vojenských písní od dob nejstarších až po dobu současnou. Sebraný písňový materiál bude uložen v Národopisném museu v Praze.

Vědecký ústav vojenský vyzval též příslušníky armády ke sbírání válečných slov a sebraný materiál pošle redakci „Naší řeči“ ke zpracování.

V poslední době zahájil soupis vojenského humoru a satiry.

Výsledkem vědeckého snažení ústavu bude vydávání „Vojenského slovníku“, na němž pracuje přednosta názvoslovné komise ministerstva národní obrany p. Dr. J. V. Sedláček. Dílo toto bude obsahovati v několika svazcích úplný soubor všech odborně vojenských názvů česko-německo-francouzských.

Vědecký ústav vojenský stojí však ještě před dalšími úkoly. Naše největší české encyklopedické dílo „Ottův Slovník naučný“ již dnes nevyhovuje, jednak zastaralým zpracováním hesel ze všech oborů vojenských, jednak i tím, že musí býti doplněn zpracováním světové války a našeho odboje. Též názvosloví v „Ottově Slovníku naučném“ užívané musí býti přizpůsobeno novému názvosloví vojenskému a jednotlivá hesla z oboru vojenských věd musí býti nově zpracována na základě výsledků nejnovějšího badání a zvláště na zkušenostech poslední světové války. Program, který si ústav určil, přikazoval, aby nabídl redakci „Ottova Slovníku naučného“ svou spolupráci. Redakce s povděkem uvítala tuto spolupráci a nabídku přijala. Ústav náš stane se tak důležitou složkou při vydávání největšího českého encyklopedického díla.

Světová válka způsobila rozhodný převrat nejen v poměrech politických a hospodářských, ale svou tíhou za-

sáhla do všech projevů lidského bytí. Zasáhla pronikavě do našeho života politického, hospodářského, sociálního a kulturního. Odhalila tolik nových otázek a důležitých problémů pro přítomnost i budoucnost, že se jeví nutnost jejich řešení. To vedlo Vědecký ústav vojenský k tomu, že se rozhodl organisovati přípravné práce k vydání encyklopedického díla o světové válce, v němž bude pojednáno o vlivech světové války na celkový život našeho národa. V tomto díle budou studovány naše problémy politické, hospodářské, sociální a vojenské po válce světové, její vlivy na českou vědu, literaturu, umění výtvarné, na mravní život národa atd. Snahy o zpracování podobného díla projevují se též ve státech jiných, jako na př. v Anglii, Americe, Francii, Německu atd.

Vědy vojenské podléhají rychlému vývoji. Vědecký ústav vojenský míní příštím rokem započítí s vydáváním „Přehledů pokroků ve vojenství“. Publikace tato bude pravidelně vycházeti jednou v roce a přinese pokroky ve všech oborech vojenských věd v uplynulém roce.

Ústav hodlá též vydati úplný obraz vojenského převratu 28. října r. 1918. Požádal proto ve Věstníku ministerstva národní obrany všechny pluky a vojenské ústavy a oddíly o podrobné vyličení státního převratu v poli i v jednotlivých posádkách, aby mohlo býti podáno úplné a podrobné vyličení této důležité doby pro dějiny naší armády.

Aby byla podporována vědecká práce v naší armádě, rozhodl se ústav každoročně vypsati ceny na nejlepší vědecké zpracování temat z oboru vojenských věd. Za tím účelem svolal poradu, které se též zúčastnili zástupci ministerstva národní obrany. Na této poradě byly určeny směrnice, podle nichž má Vědecký ústav vojenský postupovati a bylo vysloveno přání, aby nejlepší práce byly předkládány ministerstvu národní obrany k nahlednutí a aby vědecká práce jednotlivců byla náležitě oceněna a uznávána. Činnost Vědeckého ústavu vojenského v tomto směru bude v nejbližší době zahájena.

Dalším důležitým úkolem ústavu jest, aby byl vypracován soupis všech listinných a knižních památek, které jsou uschovány v archivech městských, venkovských, zámeckých atd. Potom bude moci ústav přistoupiti k soustavnému uveřejňování pramenů k dějinám našeho válečnictví. Za tím účelem byl již prostudován zámek Buchlov, Tovačov, Strážnice atd. s velice cennými výsledky. Při této příležitosti projevujeme díky panu Leop. Noppovi, inspektoru a archiváři ve Strážnici na Moravě, který s velikou pílí a nevšední ochotou spolupracuje s naším ústavem.

Vědecký ústav vojenský zřídil si též archiv výstřižků ze všech časopisů, kde jest zmínka o našem vojsku. Též tato sbírka bude mít pro budoucího historika našeho vojska značnou důležitost.

Vědecký ústav vojenský jest zastoupen ve vojenském odboru Státovědecké společnosti, který byl před krátkým časem ustaven. Tento odbor má za účel jednak rozšířiti zájem o vědy vojenské v nejširších vrstvách občanstva, jednak za součinnosti občanských a vojenských kruhů vážně řešiti nejdůležitější otázky naší branné moci. Náš ústav předložil v ustavující schůzi odboru návrh, aby byla zahájena dotazníková akce, v níž by naši přední politikové, literáti a vědečtí pracovníci objektivně a bez všech tendencí politických a jiných zaujali své stanovisko k naší budoucí branné soustavě a k jiným důležitým vojenským otázkám.

Návrh ústavu byl s povděkem přijat a bylo vysloveno jednomyslné přání, aby spolupráce vojenského odboru při Státovědecké společnosti s Vědeckým ústavem vojenským byla co nejužší.

Vědecký ústav vojenský ochotně podával důstojnictvu pokyny a rady k práci vědecké, k přednáškám atd. a zasílal potřebnou literaturu a pokyny vojenským osvětovým referentům a všem příslušníkům armády, kteří se o vědy vojenské zajímali a kteří byli v kulturním životě činní. Jest to také jeden z důležitých úkolů ústavu, aby v něm všichni příslušníci našli pramen a středisko veškeré své vědecké a vzdělávací práce.

Činnost ústavu byla též uznána panem presidentem čsl. republiky T. G. Masarykem, který dne 24. listopadu 1921 přijal deputaci ústavu. Pan prezident zdůraznil nutnost a význam ústavu pro náš stát a armádu a plně ocenil práci, kterou vykonal, a slíbil náš ústav všemožně podporovati. Panu presidentu byl předložen pamětní spis o organizaci vědecké práce v armádě.

Práce ústavu jest všele uznávána a účinně podporována ministerstvem národní obrany, které ve všech směrech podporuje snahy a činnost jeho. Součinnost s ministerstvem národní obrany jest co nejužší; náš ústav zúčastnil se též mnohých porad v ministerstvu národní obrany a jeho stálou snahou jest, aby všechna práce, kterou podniká, směřovala ke všemožné podpoře ministerstva národní obrany, k součinnosti a spolupráci ještě užší a pouze a jedině ke blahu naší armády, aby tato zaujímala důležité místo v kulturním životě našeho státu.

Ministerstvo národní obrany, uznávajíc plně činnost ústavu, zvýšilo roční subvenci na 100.000 Kč.

Vědecký ústav vojenský děkuje ministerstvu národní obrany za všestrannou účinnou pomoc a podporu, kterou mu projevuje; upřímným snažením ústavu bude, aby svou činnost, směřující ku blahu armády, ze všech sil ještě zvýšil.

Tím ovšem není úplně vyčerpána veškerá činnost ústavu v tomto směru. Podali jsme pouze přehledný obraz, z něhož vysvítá, jakým směrem řídí se naše činnost. Teprve podrobná kronika ústavu podá věrný obraz jeho složitě a všestranně činnosti a z něho bude patrný význam ústavu i místo, jaké zaujímá v našem kulturním životě.

3. Činnost vydavatelská.

Jest přirozeno, že v první řadě bylo snahou Vědeckého ústavu vojenského rozvinouti co nejvíce činnost vydavatelskou, nejdůležitější to úkol ústavu. Na poli vydavatelském bylo docíleno značných úspěchů, uvážíme-li, že jsme naráželi na mnohé obtíže, kterých nebylo lze okamžitě odstraniti, poněvadž jsme dosud neměli své vlastní odborné vojenské literatury. Podáváme celkový přehled své vydavatelské činnosti:

A. Vojenské Rozhledy.

Výrazem vědeckého snažení ústavu jest jediná vojenská vědecká revue „Vojenské Rozhledy“. Tato revue slouží k tomu, aby šířila vědu vojenskou objektivně, aby vychovávala a poučovala naše důstojníky i širší kruhy veřejnosti, které o vědy vojenské mají zájem, aby národ poznal důležitost svého vojska a aby každému občanu bylo vštípeno přesvědčení, že jest podle svých sil povinen přispěti k tomu, abychom dovedli uhájiti vlastní osudem darované a navrácené. „Vojenské Rozhledy“ studují proto soustavně vše, co ze světové války vojína zajímá: její dějiny, strategii, taktiku, techniku, zásobování, osobní zkušenosti a j. a nezanedbávají ani historie válek minulých, zvláště českých, na jejichž tradici a ducha musíme navazovati. Zaznamenávají cizí pokroky vojenské, jakož i své vlastní, pokud ovšem nejsou důvěrného rázu, a seznamují s cizími armádami, jejich zřízeními a pod. Sledují co možná úplně veškerou důležitou literaturu válečnou a vojenskou.

„Vojenské Rozhledy“ přinesly cenné články odborné a plně vykonaly své poslání v armádě i ve veřejnosti. Byly s povděkem přijaty a oceněny nejen kruhy vojenskými, ale i vědeckými; též cizina se o nich velice lichotivě vy-

slovila. A můžeme s radostí konstatovat, že „Vojenské Rozhledy“ patří mezi nejrozšířenější české vědecké časopisy. Vycházejí ve třetím ročníku již jako měsíčník. To jest veliký úspěch, neboť jsou novum v české literatuře. Neměli jsme dosud své vlastní české odborné vojenské revue, poněvadž jsme neměli své vlastní armády. Bylo proto přirozeno, že vydávání tohoto odborného časopisu setkávalo se s mnohými překážkami, kterých nebylo lze okamžitě odstraniti. Překonaly jsme je, bohudíky, všechny. V minulé výroční zprávě projevili jsme naději, že „Vojenské Rozhledy“ budou vycházeti měsíčně, nebudou-li postrádati spolupráce všech příslušníků naší armády. Dnes opakujeme tento apel s pocitu ne příliš radostnými. Světová válka a vybudování naší armády dalo nám hojnou příležitost řešiti tolik nových otázek a důležitých problémů pro přítomnost i budoucnost, že nemělo by býti jediného příslušníka armády, který by se nesnažil přemýšleti o těchto problémech, a který by svými vědomostmi nepřispíval k jejich řešení. Potom by bylo plně uskutečněno poslání „Vojenských Rozhledů“ a potom by byly skutečným majetkem armády, která by v nich ukládala a šířila výsledky své činnosti, svůj program, své obavy a své naděje. Jest to podmínka tak jednoduchá a vyplnění její leží v dobré vůli nás všech. A pracovati k tomu jest nejen naším úkolem, ale i naší mravní povinností.

Hlavními redaktory „Vojenských Rozhledů“ jsou pp.: podplukovník gen. št. Karel Heřman a major gen. št. Rudolf Hanák.

Redakční rada: pp. min. rada Milan Fučík, Dr. V. J. Hauner, prof. Dr. Cyril Krauz, prof. Jiří Klíma, kap. Frant. Kučera, red. Hanuš Kuffner, major J. Marek, Dr. Frant. Oberpfalcer, Dr. J. V. Sedlák a Dr. R. Tschorn.

Odpovědným redaktorem jest p. podplukovník gen. št. Karel Heřman.

Při „Vojenských Rozhledech“ vycházejí jako samostatná příloha „Cvičební Listy“.

„Cvičební Listy“ podávají pro výcvik velitelů a vojsk potřebné podněty, látku i návod. Jádrem jejich jsou taktické úlohy aplikační, jejichž studium a zpracování má podněcovati všechny velitele, zejména mladší, aby si navykli pracovati v oboru taktiky a přivedli svou odbornou zdatnost po stránce teoretické i praktické na nejvyšší stupeň. Předplatné na „Vojenské Rozhledy“ a „Cvičební Listy“ jest pro členy ústavu ročně 40 Kč, pololetně 20 Kč; pro nečleny ročně 46 Kč, pololetně 23 Kč. Jednotlivá čísla za Kč 8.50.

B. Zábavně-poučný list pro vojsko.

Vědecký ústav vojenský rozhodl se vydávati zábavně-poučný list pro vojsko ve lhůtách čtrnáctidenních. Úkolem tohoto časopisu bude, aby podával našim vojínům ušlechtilou zábavu, aby doplnil jejich školské vzdělání, aby se vraceli do života občanského jako dobří občané a dobří lidé, aby se zjemnilo jejich nitro a aby v duši jejich bylo založeno zdravé přesvědčení politické a zdravý světový názor, který by je vedl ku práci na prospěch rodiny, obce a celé republiky.

Přípravné práce k vydávání tohoto listu byly již zahájeny.

C. Štefánikova knihovna spisů vzdělávacích.

Pro účele vzdělávací vydává Vědecký ústav vojenský „Štefánikovu knihovnu spisů vzdělávacích“. Jako první svazek vyšly: **Základy občanských nauk**, sbírka přednášek, konaných ve vzdělávacím kurse při ministerstvu národní obrany. Knihu tu upravil k tisku PhDr. Frant. Oberpfalcer, přednosta osvětového oddělení při hlavním štábu. Cena 9 Kč (15 Kč*). Tato sbírka obsahuje vedle řečí presidenta T. G. Masaryka k vojsku přednášky z oboru vlastivědy, dějin, o vzorných charakterech, o velkých otázkách doby, o Sokolstvu a vojsku, o lidové kultuře a ze zdravotvůdy. Výnosem ministerstva školství a národní osvěty č. j. 56.289/6179 n. o. ze dne 26. prosince 1919 byla tato kniha doporučena lidovým kursům občanské výchovy.

Ve druhém svazku vyšel populární spis prof. J. Kolouška: **Úvod do národního hospodářství**. Cena Kč 6.50 (Kč 6.50). Schváleno výnosem MNO č. j. 50.639/vých. ze dne 8. ledna 1921 jako učebnice a výchovná pomůcka pro osvětové odbory veškeré čsl. branné moci. Jest to poslední práce nedávno zesnulého vynikajícího učenice, v níž je podán stručný přehled národního hospodáře.

Třetí svazek obsahuje pojednání Dra Jiřího St. Gutha-Jarkovského: **Společenská výchova vojenská**. Cena 6 Kč (6 Kč). Schváleno výnosem MNO č. j. 50.639/vých. ze dne 8. ledna 1921 jako učebnice a výchovná pomůcka pro osvětové odbory veškeré čsl. branné moci.

Jako čtvrtý svazek vyšla práce St. Klímy: **Obrázky z dějin literatury slovenskej s ukázkami slovenskej spisby**.

*) První číslo značí sníženou cenu pro členy ústavu, čísla v závorce ceny pro nečleny.

Cena Kč 12.50 (Kč 12.50). Kniha, slovensky psaná, doprovázena jest mnoha obrazy a jest dobrou pomůckou pro osvětové referenty u slovenských pluků.

Jako pátý, šestý a sedmý svazek vychází: **Příručka všeobecného vzdělání**, kterou uspořádali kap. Frant. Kučera a Dr. Rud. Tschorn. Kniha tato jest výnosem ministerstva národní obrany č. j. 50.639/vých. ze dne 8. ledna 1921 schválena jako učebnice a výchovná pomůcka pro osvětové odbory veškeré čsl. branné moci. Příručka tato podává encyklopedii všeho, co se dotýká našeho státního a kulturního života. Jest sice určena vojsku, ale svým výchovným posláním jest důležitou pomůckou i osvětovým svazům, sokolským jednotám, dělnickým tělocvičným jednotám atd. a bude vítanou každému, který touží po dalším sebevzdělání. Byla pracována za součinnosti více nežli 150 spisovatelů z řad vědeckých a literárních.

Prof. Jiří V. Klíma píše o této publikaci („Naše Doba“, 1921, str. 707 n.): „Příručka řeší — aspoň v podobě populární pro nejširší vrstvy lidové — pansofický sen Komenského; jest a zůstane jistě na dlouhý čas nejuplnější a nejlepší čítankou všeobecně vzdělávací nejen pro vojsko, ale i pro všechny české čtenáře, hledající poučení o obecném vzdělání v jedné knize.“

První díl vyšel. Cena 30 Kč pro příslušníky čsl. armády a četnictva (36 Kč). Obsahuje články z oboru mravní a občanské výchovy.

Druhý díl v tisku. Obsahuje články ze zeměpisu, dějepisu, literatury, dějin umění a lidové kultury.

Třetí díl v tisku. Obsahuje články z oboru věd přírodních, technických a ze zdravotovědy.

Jako další svazky vyjdou tyto spisy:

Alois Jirásek a vojsko. Vzpomínky vojinů na Al. Jirásku za světové vojny. Uspořádal Dr. R. Tschorn.

Doc. Dr. D. Panýrek: **Pathologie a hygiena války.**

Alois Jirásek: Z dějin našeho vojska. Kniha tato bude líčiti dějiny českého vojska a osudy českého vojáka od dob nejstarších až po dobu současnou.

Dr. R. Tschorn: **Po stopách české slávy.** Přednášky pro vojsko. (Ústní doprovod ke světelným obrazům.)

Pro osvětové odbory naší branné moci vydal též Vědecký ústav vojenský přednášky z vychovatelského kursu pro důstojníky v pěti svazcích, nazvaných: **Výchova a vojsko.** Uspořádal Dr. Frant. Oberpfalcer, přednost osvětového oddělení při hlavním štábu. Cena jednotlivého svazku 12 Kč (15 Kč).

D. Sborník věd vojenských.

„Sborník věd vojenských“ znamená jakési znovuzrození českého vojenského písemnictví. Přinese soustavné práce ze všech vojenských věd, jako válečné dějiny, taktiku, techniku, nauku o zbraních atd.

Jako první svazek vyšel spis plukovníka gen. št. Vladimíra Klecandy: **Operace československého vojska na Rusi v letech 1917—1920.** V knize této jest podán přehled vojenských operací čsl. vojska na Rusi v letech 1917—1920, k němuž jest připojeno dvanáct map. Cena 35 Kč pro příslušníky čsl. vojska a demobilisované legionáře (50 Kč).

Ve druhém svazku vyjde spis generála E. Kadlece: **Mariinsk.** Prameny k dějinám československého vystoupení na Rusi v roce 1918. Úvodem, překlady a poznámkami opatřili Dr. Fr. Vl. Steidler a Dr. R. Tschorn. (V tisku).

Ve třetím svazku vyjde práce prof. Dra. Em. Mašína: **Česká družina.** Příspěvek k dějinám našeho osvobození. (V tisku.)

Jako čtvrtý svazek vycházejí **Kapitoly z válečných dějin** od plukovníka gen. št. Jindřicha Bubly, profesora na válečné škole. Vyjdou ve 24 sešitech.

1. sešit: Úvod do studia válečných dějin (Zásady strategické, technické významy, definice, dějiny válečných věd).

2. sešit: Přehled vývoje válečnictví od doby, kdy byla převahu pěchota až po francouzskou revoluci.

3. sešit: Vývoj válečnictví od počátku francouzské revoluce až po naši dobu.

4. sešit: Polní tažení 1796—1797 v Itálii a v jižním Německu.

5. sešit: Druhá válka koaliční 1799 až 1801.

6. sešit: Válka roku 1805.

7. sešit: Válka roku 1806—1807.

8. sešit: Válka roku 1809.

9. sešit: Polní tažení Napoleonovo na Rus r. 1812.

10. sešit: Jarní a podzimní tažení roku 1813.

11. sešit: Polní tažení ve Francii roku 1814 a v Belgii roku 1815.

12. sešit: Polní tažení v Itálii roku 1848, 1849 a 1859.

13. sešit: Polní tažení roku 1866 v Čechách a v Itálii.

14. sešit: Válka německo-francouzská 1870—1871.

(I. díl: Průběh války za císařství Napoleonova a jeho pád.)
15. sešit: Válka německo-francouzská 1870—1871. (II. díl: Boj francouzské republiky proti německému vpádu.)

16. sešit: Válka rusko-turecká 1877—1878 na poloostrově Balkánském.

17. sešit: Válka rusko-japonská 1904—1905. (I. díl: Od počátku války až včetně bojů u Liaojanu.)

18. sešit: Válka rusko-japonská 1904—1905. (II. díl: Od Liaojanu až do konce války.)

19. sešit: Balkánská válka 1912—1913.

20. sešit: Světová válka 1914—1918. (I. díl: Pohybová válka na západě a na východě až do přechodu ve válku zákopovou. Zimní boje 1914—1915.)

21. sešit: Světová válka 1914—1918. (II. díl: Od jara 1915 do jara 1916.)

22. sešit: Světová válka 1914—1918. (III. díl: Od jara 1916 do jara 1917.)

23. sešit: Světová válka 1914—1918. (IV. díl: Od jara 1917 do jara 1918.)

24. sešit: Světová válka 1914—1918. (V. díl: Vítězství Dohody a pád středních mocností roku 1918.)

Dosud vyšly tyto sešity: Sešit 2., cena pro členy 14 Kč, pro příslušníky armády 18 Kč (20 Kč); sešit 4., cena 20 Kč (25 Kč); sešit 6., cena 19 Kč (24 Kč); sešit 7. v tisku.

V pátém svazku vyšel spis generála Duponta, bývalého přednosty 2. kanceláře hlavního stanu francouzského: **Vrchní německé velitelství v roce 1914** (se stanoviska německého). Přeložil kapitán Ladislav Kotík. Se 2 náčrtý. Cena 10 Kč (13 Kč).

V šestém svazku vyjde práce kapitána Bart. Cáska: **Švýcarská milice**. V tisku.

Jako sedmý svazek vyšla práce kapitána inž. Vladimíra Hájka: **Vrtací a trhací práce skalní**. Díl I.: Vrtací práce skalní. Cena 35 Kč (45 Kč).

V osmém svazku vyjde práce kapitána inž. Vlad. Hájka: **Vrtací a trhací práce skalní**. Díl II.: Trhací práce skalní. (V tisku).

Ve „Sborníku věd vojenských“ vyjdou tyto další publikace:

Generál Cordonnier: **Brigáda v boji**. (Une Brigade au Feu.) Překlad francouzského díla z roku 1921.

Dr. Fr. VI. Šteidler: **Zborov**.

Univ. prof. Dr. Karel Titz: **Některé husitské názvy válečné v zemích románských a v Německu**.

Další svazky jsou určeny těmto pracím:

Univ. prof. Dr. Rud. Urbánek: **Husitské válečnictví**.

Univ. prof. Dr. Frant. Novotný: **Válečnictví řecké a římské**.

Univ. prof. Dr. Čeněk Zíbrt: Bibliografie českého vojenství.

Dr. R. Tschorn: Z galerie českých vojáků.

Dr. R. Tschorn: Dějiny českého vojenského písemnictví.

E. Prameny k dějinám našeho vojska.

Vědecký ústav vojenský zahajuje vydávání „Pramenů k dějinám našeho vojenství“, v nichž vyjdou staré vojenské spisy a řády, deníky, paměti a vůbec všechny důležité příspěvky k dějinám našeho vojenství.

V prvním svazku vyjde spis od majora Frant. Vondráčka: **Husité XX. století**. Deník ruského legionáře.

Jako druhý svazek vyjdou **Paměti českého důstojníka**. Vojenský deník Jeníka ryt. z Bratřic. Úvodem a poznámkami opatřili Dr. R. Tschorn a kap. Frant. Kučera.

Další svazek obsahovati bude kritické vydání českých vojenských řádů z doby husitské, od univ. prof. Dra. E. Smetánky.

F. Sbírka vojenských příruček.

Vědecký ústav vojenský založil též „Sbírku vojenských příruček“. Sbírka tato vznikla z naléhavé potřeby dáti našemu důstojnictvu dobrou příručku, v níž bude přehledně a přístupně shromážděno vše, co důstojník ke své vojenské službě potřebuje.

„Sbírka vojenských příruček“ vychází ve třech řadách.

Řada I. Řídí kapitán Frant. Trutnovský.

I. svazek: **Zbraně a střelivo pěchoty.**

*I. díl: Ruční zbraně opakovací. Pušky. Cena 22 Kč (25 Kč).

II. díl: Samočinné zbraně. Část I.: Kulomety. (V tisku.) Část II.: Pistole a revolvery. (V tisku.)

*III. díl: Ruční a puškové granáty. Cena 10 Kč (12 Kč).

IV. díl: Minomety a plamenomety. (V tisku.)

V. díl: Tanky.

II. svazek: **Opevňování terénu.**

I. díl: Opevnění stálé.

*II. díl: Polní opevnění. Cena 16 Kč (20 Kč).

* Spisy opatřené hvězdičkou již vyšly.

- III. svazek: **Nauka o střelbě.** (V tisku.)
- IV. svazek: **Terén a jeho zobrazení.**
- V. svazek: **Spojovací služba.**
- VI. svazek: **Přehled válečného dějepisu.**
  - I. díl: **Války až do doby napoleonské.**
(V tisku.)
  - *II. díl: **Války napoleonské.**
  - III. díl: **Války až do roku 1914.**
  - IV. a V. díl: **Válka světová.**
- VII. svazek: **Vojenský zeměpis.**
- VIII. svazek: **Taktika pěchoty.**
- IX. svazek: **Návod k výchově velitele.** (V tisku.)
- X. svazek: **Návod k mravní a občanské výchově vojína.**
- XI. svazek: **Návod k tělesné výchově.**
- XII. svazek: **Návod k praktickému výcviku jednotlivce.**
  - I. díl: **Výcvik střelce.**
  - II. díl: **Výcvik kulometníka.**
  - III. díl: **Výcvik granátníka.**
  - IV. díl: **Výcvik minometníka.**
- XIII. svazek: **Návod k praktickému výcviku jednotek.**
  - I. díl: **Výcvik družstva.**
  - II. díl: **Výcvik čety.**
  - III. díl: **Výcvik roty.**
  - IV. díl: **Výcvik praporu a vyšších jednotek.**
- XIV. svazek: **Nauka dělostřelecká.**
- XV. svazek: **Letectvo.**

Rada II. Řídí škola generálního štábu.

V této řadě vyjdou přednášky školy generálního štábu (nynější Válečné školy) o všeobecné taktice.

*I. svazek: **Všeobecná taktika.** (Povšechné pojmy. Pochody a ubytování. Zajištění.) Podle přednášek, jež konal major franc. gen. št. Jean Maratuech, prof. všeobecné taktiky na škole generálního štábu. K tisku upravili: kapitán Frant. Kučera a Dr. Rudolf Tschorn. Cena 10 Kč (15 Kč).

II. svazek: **Boj.** (V tisku.)

III. svazek: **Obranný boj ve volném terénu.** (V tisku.)

---

*) Spisy označené hvězdičkou již vyšly.

- IV. svazek: **Boj pěchoty ve volném terénu.** (Připravuje se do tisku.)
 V. svazek: **Taktika dělostřelectva.** (Připravuje se do tisku.)
 VI. svazek: **Pěší divise v boji.** I. část: Činnost pěší divise včleněné mezi jiné divise. Taktické úlohy vypracované ve Válečné škole v r. 1920.

Rada III. Řídí Čsl. vědecký ústav vojenský.

- *I. svazek: Kapitán Ant. Zaccal: **Pořad výcviku nováčků.** Cena pro příslušníky armády 5 Kč (Kč 8⁵⁰).
 *II. svazek: Kapitán inž. K. Mareš: **Otravné plyny ve válce.** Dým a mlha. Cena 8 Kč (10 Kč).
 III. svazek: Dr. V. J. Hauner: **Vývoj pozemního válečnictví slovem i obrazem.** (V tisku.)
 *IV. svazek: Univ. prof. Dr. J. Kapras: **Z dějin českého vojenského zřízení.** Cena 6 Kč (9 Kč).
 V. svazek: Major Artur Pekárek: **Jízda koňmo.** (Aforismy o jezdeckých zvycích a mravech.) (V tisku.)

Pro další svazky jsou připraveny k tisku tyto publikace:

André Gavet: **Umění býti velitelem.** (L'art de commander.) Z franciny podle 4. vydání z roku 1921 přeložil kap. R. Wolf. Toto dílo bylo vyznamenáno francouzskou Akademií.

Plukovník Ardant du Picq: **Studie o boji.** Boj antický a boj moderní. (Études sur le combat.) Přeloženo podle 7. vydání z roku 1914.) Přeložil kap. R. Wolf.

Episody ze světové války. Vzpomínky důstojníků z bojů v letech 1914—1918.

G. Propagační knihovna.

Vědecký ústav vojenský vydává propagační knihovnu, která má ten účel, aby informovala o otázkách československé branné moci a jednak působila na mravní výchovu v armádě v zásadách, na nichž jest vybudován náš stát a jeho armáda.

Jako první svazek vyšla kniha: **Poprava pruského militarismu.** (Vojenské, námořní a vzduchoplavecké podmínky mírové smlouvy s Německem), kterou vydal a předmluvou opatřil min. rada Milan Fučík.

Ve druhém svazku vyjdou **Epištoly k vojínům** od Dra R. Tschorna.

*) Spisy označené hvězdičkou již vyšly.

H. Různé spisy.

Mimo uvedené spisy vydal nebo vydá ústav tyto publikace:

* **Československé armádě k 28. říjnu.** Památník k oslavě naší samostatnosti. Redakcí kap. Frant. Kučery a Dra R. Tschorna. Cena pro příslušníky armády 10 Kč (15 Kč).

* **Proč se Německo 11. listopadu 1918 vzdalo?** Pojednání o událostech na západní frontě a překlad některých služebních svědectví hlavního stanu. Přeložil major J. Marek. Cena Kč 6.50 (Kč 6.50).

* **Hanuš Kuffner: Husitské vojsko.** Cena pro příslušníky armády Kč —.50 (Kč 1.—).

V tisku jest „**Všeobecná taktická příručka**“ od majora gen. št. Rud. Hanáka a majora gen. št. Em. Fialy, profesorů na Válečné škole.

Obsah této důležité příručky pro důstojníky jest tento:

I. část: Organizace ve válce a taktika jednotlivých zbraní. Organizace a používání různých služeb.

A. 1. Štáby. 2. Pěchota. 3. Dělostřelectvo. 4. Letectvo. 5. Jezdecko. 6. Tanky. 7. Ženíjní vojska. 8. Vozatajstvo. 9. Telegrafní vojska.

B. Služby: Zásobovací, zdravotní, spojovací, ženijní, dopravní atd. Doplnování mužstva.

II. část: Všeobecná válečná činnost v rámci divise. 1. Mobilisace. 2. Nástup. 3. Převozy. 4. Ubytování a zajištění. 5. Průzkum. 6. Pochody. 7. Boj: Pohybová válka. Posíční válka. Válka v horách. Hlavní zásady a různé formy boje (útok, obrana, obchvat, průlom, boje v lesích, boje o přechody atd.). 8. Činnost různých služeb v boji.

„Všeobecná taktická příručka“ přinese kromě toho i jiné údaje, na př.: Přibližné početné stavy a válečné rozdělení vyšších jednotek, délky proudů, válečné mosty a přepravy přes řeky, pokyny ku provádění cvičení v míru (aplikační cvičení, manévry), kalendář, značky, měřítka atd.

V tisku jest dále „**Vojenský zpěvník**“ od univ. prof. Dra Ot. Zicha. Tento zpěvník byl sestaven na základě soupisu vojenských písní a obsahuje všechny vojenské písně s nápěvy od dob nejstarších až po dobu současnou. Některé vojenské balady zhudebnil univ. prof. Dr. Zich pro mužské sbory. Tyto sbory jsou též v tisku a budou vydanou publikací pro vojenské pěvecké kroužky.**)

*) Spisy hvězdičkou označené již vyšly.

**) Publikace Vědeckým ústavem vojenským vydávané jsou v komisi L. Součka, knihkupce v Praze-II., Řiegrovo nábřeží 6. Služební předpisy ústav nemá na skladě.

4. Styky ústavu s jinými institucemi vědeckými.

Důležitým naším úkolem bylo i šíření kulturních snah ústavu ve veřejnosti a v kruzích vědeckých a literárních. I v tomto směru docílila práce ústavu dobrých výsledků. Vědecký ústav vojenský stal se již nyní důležitou složkou našeho kulturního života, zástupci kruhů vědeckých a literárních pochopili důležitost a veliký jeho význam, podporují jej v této činnosti a pracují s ním společně jak při vydávání vzdělávacích a vědeckých publikací, tak i při organizaci vědecké práce v naší armádě.

Vědecký ústav vojenský děkuje všem za tuto spolupráci a prosí, aby táž důvěra a podpora českých vědeckých a literárních kruhů zůstala i nadále našemu ústavu zachována.

Vědecký ústav vojenský vysílal své zástupce na různé sjezdy, schůze, valná shromáždění, porady a na mnohé jiné kulturní podniky. Jest členem mnohých vědeckých a osvětových ústavů a korporací. Publikace své vyměňuje nebo zasílá archivu hlav. města Prahy, universitní knihovně v Praze, v Brně a v Bratislavě, knihovně zemského musea, min. sociální péče, min. školství a nár. osvěty, knihovně Národopisného musea, knihovně hlav. města Prahy, Čsl. bibliografickému ústavu, Literárnímu a pedagogickému oddělení státního nakladatelství atd.

Navázal též styky s cizími armádami. Své utvoření ohlásil všem našim zástupcům v cizině (v Bělehradě, v Paříži, v Londýně, v Římě, ve Washingtoně, v Tokiu, v Berlíně, ve Varšavě, v Bukurešti, v Madridu, ve Vídni, v Bruselu atd.) se žádostí, aby bylo našemu ústavu umožněno navázati styky s podobnými vědeckými institucemi v armádách cizích za účelem výměny myšlenek, názorů nebo společného vědeckého badání.

Též zástupcové spojeneckých armád v Praze projevují živý zájem na činnosti ústavu, který podporují. Vědecký ústav vojenský děkuje za jejich podporu a prosí, aby byla jejich přízeň ústavu i nadále zachována.

Bylo by nevděkem, kdybychom nepoděkovali také francouzské missi, která všemožně se stará, aby knihovna ústavu byla včas zpravena o nejnovější francouzské literatuře, s neobyčejnou laskavostí obstarává nám francouzské revue a zprostředkuje slevu při nákupu francouzských knih.

5. Knihovna.

Centrální vědecká vojenská knihovna, jejímž účelem jest shromáždit pokud možno nejdůležitější knižní materiál z oboru věd vojenských, utříditi jej a poskytnouti vědeckému pracovníku možnost rychlé orientace a bezpečné evidence v literatuře žádaného oboru, dospěla letošním rokem do nového stadia. Neustálým vzrůstem materiálu nejen přísně odborného, ale i všeobecně vzdělávacího a encyklopedického nastal v dosavadních místnostech naprostý nedostatek místa, takže bylo nutno pomýšleti na nápravu. Z toho důvodu bylo rozhodnuto zrušiti přednáškový sál a věnovati jej knihovně. K tomuto kroku vedly ještě dva vážné důvody: soustřediti v jediné místnosti všechen knižní materiál, jenž jest dnes roztráštěn téměř po všech místnostech ústavu, a zavésti novou katalogisaci a klasifikaci. Jinými slovy znamená to reorganizaci celé knihovny, obsahující dnes asi 60.000 svazků.

Program, vypracovaný kanceláří vědeckého ústavu vojenského, týká se tedy katalogisace, klasifikace, notace a výstavby knih, vypracování katalogů pomocných a reformy techniky půjčovni. Toto dílo má býti později doplněno důkladnou bibliografií vojenské literatury.

Katalog nominelní bude vypracován podle pravidel pro knihovnu Národního shromáždění. Jeho význam bude však rozšířen. Jsou totiž dvě skupiny knih, které se nesnadno hledají v třídění methodickém a zcela pohodlně v třídění alfabetském: biografie a topografie. Obě tyto skupiny jsou pro odbornou vojenskou knihovnu velmi důležité a budou utříděny v katalogu nominelním příslušnými odkazy. Kromě toho budou z důvodů praktických do katalogu nominelního pojaty také odkazy k titulům děl fiktivních.

Při volbě systému methodického třídění vzaty byly v úvahu: klasifikace kongresní knihovny Washingtonské, rozdělení knihovny německého hlavního štábu, klasifikace býv. vojenských vědeckých spolků v Praze a ve Štýrském Hradci, roztrídění knihovního oddělení válečného archivu vídeňského a decimální klasifikace brusselská.

Třídění vojenských vědeckých spolků pražského a štýrsko-hradeckého a klasifikace knihovny německého hlavního štábu zamítnuty byly hned zprvu, poněvadž látka jest v nich rozdělena na obory příliš široké a tím katalog methodický pozbývá svého významu. Rozdělením látky na skupiny příliš všeobecné nezískáváme ničeho, poněvadž nám

metodický katalog nemůže rychle odpovědět na otázku: jaký jest stav vědy toho neb onoho oboru. Katalog metodický jest v tom případě pokažený katalog nominelní. Od roztržení látky podle knihovny válečného archivu vídeňského, které jest již mnohem podrobnější, bylo upuštěno, poněvadž notace manipuluje s velikými a malými písmeny a římskými číslicemi. Jak zřejmo, jest to notace těžkopádná, nepraktická a připouští rozpětí jen v rozsahu abecedy — tedy v rozsahu omezeném.

Zbyly tedy na konec jen dvě klasifikace, které přihlížejí k dnešnímu stavu a rozsahu vojenské literatury, jsouce založeny na podkladě empirickém a majíce propracovanu soustavu vojenských věd až do nejmenších podrobností: klasifikace kongresní knihovny Washingtonské a decimální klasifikace bruselská. První jest velmi detailní a praktická, má však pro nás vadu, že jest nám poněkud vzdálena, přihlížejíc hlavně k poměrům americkým, majíc notaci složitější (z velkých písmen a číslic) a zařadujíc námořní vojsko mimo skupinu vojenských věd do skupiny námořnictva vůbec. Zbylo tedy jen přijmouti klasifikaci decimální, která má sice své nedostatky, ale ty mohou býti napraveny. Výtky, které se jí činí se všeobecného hlediska teoretického třídění věd, nepadají právě v oddíl věd vojenských na váhu. Tam tříděno jest v celku správně. Nutno jen vytkati doplňků oněch odvětví, která vznikla za války. Notace jest založena na pořádku jen číselném, tedy nejjednodušším, jenž se může rozšiřovati do nekonečna. Značky decimální soustavy nejsou pouhými mrtvými číslicemi, nýbrž mezinárodní mluvou. Výhodou jest ohromný nashromážděný materiál v bibliografickém ústavu bruselském (asi 12.000.000 lístků), tříděný decimálně. Také veliká bibliografie pramenů světové války, toto ohromné francouzské dílo, jehož část již vyšla v Lyoně, jest tříděno podle decimální soustavy. Konečně pro decimální klasifikaci mluví i třídění parciální, t. j. utřídění literárního bohatství, uloženého ve vojenských vědeckých časopisech a revuích.

Tím dokončena bude všeobecná vědecká katalogisace knižního materiálu na základech téměř stejných, jak se provádí ve státní knihovně Národního shromáždění, a knihovna ústavu bude moci přistoupiti k organizaci pražských knihoven, zřízené za účelem přehledu knižního bohatství všech státních a vědeckých knihoven a racionelního a systematického jich doplňování.

Knihy uloženy budou v otevřených regálech dřevěné konstrukce podle systému lokálního. Při ekonomickém využití místa pojme sál asi 100.000 svazků, takže jest zatím o místo na léta postaráno. Při výstavbě bude vzat

zřetel k tomu, aby periodica byla postavena v prostoru přiléhajícím k čítárně ústavu. Podle lokálního systému budou vypracovány katalogy lokální (repositní), jichž jest nezbytně zapotřebí k eventuelní revisi knižního materiálu. Brožury, letáky, plakáty, mapy, vůbec tisky a rukopisy, které se nedávají vázati, uloženy budou v krabicích do uzavřených skříní. Služební předpisy všech armád tvořiti budou oddělení zvláštní.

Vypracovati dva katalogy lístkové (nominelní a metodický), katalogy pomocné (lokální, přírůstkový a příruční) při 60.000 svazků a konečně zpracování bibliografie vojenské literatury, jest úkol veliký a namáhavý, ale nezbytně nutný, má-li Vědecký ústav vojenský splniti požadavky svým programem stanovené. Vědět, co bylo vykonáno, poznati, co jest již známo, najíti místo, kde přestali jiní a kde začít, aby rozmnoženo bylo dílo lidské, tato úloha jest nejdůležitější ze všech a k jejímu uskutečnění musí přispěti knihovna.

Čítárna Vědeckého ústavu vojenského obsahuje odborné vojenské časopisy a revue anglické, americké, francouzské, italské, polské, rumunské, německé atd., jakož i všechny vynikající politické, umělecké, odborné a zábavné časopisy, deníky a revue české i cizí.

6. Přednášky.

Vědecký ústav vojenský věnoval přiměřenou pozornost i přednáškám. Přednášeli tito pánové:

28. února a 11. března 1921: plukovník Karel Wagner: Od Lvova k Marně roku 1914 (strategická studie).

23. března 1921: plukovník Karel Rausch: O činnosti a organizaci válečného vyměřování za světové války.

18. dubna 1921: major R. Hanák: O vymoženostech světové války.

27. dubna 1921: kapitán Karnet: Stav francouzských opevnění za války v r. 1914—1918 a boj o Verdun.

1. prosince 1921: Dr. F. X. Harlas: České zbraně.

15. prosince 1921: univ. prof. Dr. Viktor Dvorský: Státní území a síla státu.

19. a 21. ledna 1922: univ. prof. Dr. J. Kapras: Dějiny českého vojenského zřízení od nejstarší doby a z konce XIX. století.

8. února 1922: kapitán Škorpil: Obrana proti plynům a útok plynový.

15. února 1922: poručík Berger: Tank ve francouzské armádě.

22. února 1922: podplukovník Dr. Vinař: Albanie a východní otázka.

13. března 1922: Dr. F. X. Harlas: Praha jako bojiště.

29. března 1922: univ. prof. Dr. Frant. Mareš: Válka jako projev života.

Pro nejbližší dobu jsou stanoveny tyto přednášky:

Prof. Jiří V. Klíma: Zkoušky inteligence a jejich význam pro vojsko.

Dr. Frant. Vl. Šteidler: Zborov.

7. Vnitřní správa ústavu.

A. Stav členstva.

Vědecký ústav vojenský byl stížen těžkou ztrátou jednoho ze svých spolupracovníků. Jest to podplukovník úč. kontroly Vilém Kafka, který zemřel dne 17. února 1921. Zesnulý byl od počátku revisorem účtů našeho ústavu a svěřený mu úkol vykonával s velikou láskou, svědomitostí a s přesností, jež byla hlavním rysem jeho ušlechtilé povahy. Ústav pocituje těžce jeho ztrátu a zachovává jeho jasnou památku ve vděčné upomínce. Čest jeho památce!

Koncem března roku 1922 jest stav členstva Vědeckého ústavu vojenského tento:

Čestným členem ústavu jest Mistr Alois Jirásek, senátor a spisovatel.

Dopisujícími členy ústavu jsou pp.: plukovník S. Bláha, vojenský zástupce čsl. republiky v Paříži, generál J. Schöbl, velitel čsl. pěší divise v Českých Budějovicích a PhDr. Ferdinand Hoffmeister, ředitel gymnasia v Jindřichově Hradci.

Zakládajícími členy ústavu jsou pp.: ministr národní obrany Frant. Udržal; senátor Václav Klofáč, ministr m. sl.; podplukovník Felix Číhal; sl. okresní výbor ve Slaném; sl. okresní výbor v Hradci Králové; sl. puřkmistrovský úřad v Hradci Králové; Slovenská banka v Růžomberku; důstojnický sbor čsl. jezdeckého plu-

ku čís. 1; důstojnický sbor jezdeckého pluku čís. 6; důstojnický sbor čsl. pěšího pluku čís. 38 a Odbočka Svazu čsl. důstojnictva v Brně.

Rádných členů Vědeckého ústavu vojenského (podle stavu ze dne 28. února 1922) jest 2572, přispívajících 28, tedy celkem 2600 členů.

B. Agenda ústavu.

Jest pochopitelné, že plnění těchto úkolů vyžadovalo obětavé práce. Bylo konáno mnoho schůzí a porad, kromě toho byly voleny pro řešení jednotlivých otázek zvláštní komise.

Do konce března roku 1922 bylo přijato, vyřízeno a odesláno celkem 2129 spisů, kromě rozesílání členských legitimací, 2358 objednávek ústavem vydaných publikací a kromě administrační činnosti, která jest spojena s vydáváním „Vojenských Rozhledů“. Tato agenda vyžadovala 6015 vyřízení.

Při této příležitosti děkujeme zejména panu podplukovníkům Vojt. Lůžovi, veliteli čsl. 5. pěšího pluku, za všestrannou pomoc našemu ústavu.

C. Správa ústavu.

Presidentem Vědeckého ústavu vojenského jest pan podplukovník Rudolf Polz.

Náměstkové presidenta pp.: PhDr. V. J. Hauner a generál František Škvor.

Členové správní rady pp.: kapitán Adamec Jan, škpt. Beneš Ladislav, mjr. Eschka Julius, min. rada Fučík Milan, kpt. Gebauer Jan, mjr. g. št. Hanák Rudolf, pplk. g. št. Heřman Karel, pplk. Ježek Josef, pplk. g. št. Ježek Zdeněk, kpt. inž. John Ferdinand, kpt. inž. Kovář František, stav. rada inž. Kříž Jaroslav, prof. inž. Dr. Krauz Cyril, mjr. Lešovský Vilém, pplk. Marek Jan, škpt. Mareš Karel, pplk. Novotný Antonín, PhDr. Oberpfalcer Frant., plk. g. št. Rausch Karel, PhDr. Sedlák Jan, pluk. MUDr. Vinař Josef, generál inž. Vrba Vincenc, pluk. Wagner Karel, mjr. MUDr. Zrůnek Kliment, prof. inž. Dr. Jedlička Josef, redaktor a spisovatel Kuffner Hanuš, prof. PhDr. Zíbrt Čeněk, prof. PhDr. Žáček Augustin, prof. PhDr. Šimák Josef, prof. Klíma J. V.

Československý vědecký ústav vojenský vstupuje do třetího roku své působnosti. Může hleděti s uspokojením na vykonanou práci. Pracovali jsme poctivě a v pevném pře-

svědčení, že pracujeme na dobré věci. Bylo by si jen přát, aby všichni příslušníci armády pochopili veliký kulturní význam našeho ústavu pro armádu a pracovali s námi na dalších vytčených úkolech.

Bylo by osudnou chybou, kdyby důstojnictvo chovalo se lhostejně k této práci, neboť by ztrácelo nárok, aby bylo pokládáno za důležitého a platného činitele v národě. Nám všem byla pro život odevzdána kulturní hříbna a jest čestnou otázkou každého z nás, jak tuto hříbnu národu vrátíme, zda-li neplodně nebo se ziskem. Máme pevnou víru, že armáda radostně uchopí se práce pro zvýšení kulturní zdatnosti národa, který svým historickým posláním má splnit veliký úkol v dějinách lidstva.

Úkoly Vědeckého ústavu vojenského jsou těžké a odpovědné, ale jsou krásné, neboť pracujeme pro velkou budoucnost národní obrany československé vlasti.

Zdar svorné práci za velikost Československé republiky a její armády!

President ústavu:

Podplukovník **Rud. Polz** v. r.

Tajemníci ústavu:

Kapitán **Frant. Kučera** v. r. a Dr. **Rud. Tschorn** v. r.

Knihovník ústavu:

Kapitán **R. Wolf** v. r.

Přednosta účtárny a expedice:

Kapitán **Ant. Kleinander** v. r.

Za administraci ústavu:

Nadporučík **Josef Šafář** v. r.

INSTITUT SCIENTIFIQUE MILITAIRE TCHÈCOSLOVAQUE.

Il est évident, que, dans un pays opprimé depuis des siècles et ne possédant pas son armée propre, la littérature n'a pu atteindre un développement aussi grand dans le domaine Militaire que dans les autres domaines. Donc, ainsi qu'on le conçoit, la littérature militaire tchécoslovaque n'existait pas. Notre nation, confondant dans une même haine l'Armée et l'État ennemis s'est montrée hostile aux sciences militaires ne s'y est pas intéressée et les a ignorés volontairement dans la théorie comme dans la pratique.

C'est ainsi que nous avons oublié que la science militaire fait partie intégrante de la culture humaine, que l'armée moderne, Chef d'oeuvre de l'esprit humain au même titre que la technique, représente, en tant qu'organisation et travail, le point culminant d'une évolution, et que la science militaire était inexistante dans notre organisme national et intellectuel.

Maintenant il faut changer de voie. A l'heure actuelle, l'armée se confond avec la nation entière et est un fidèle défenseur; ce n'est pas une armée au service de l'étranger, mais une armée nationale, défense de l'État.

„L'armée est un organisme de culture générale“ a dit le Président Masaryk. C'est pour cette raison que s'est créé dans son sein un centre de travail intellectuel: l'Institut S. M. T. S.

En fondant cet Institut l'armée a proclamé sa volonté de participer avec toute la nation au bien être de l'État, à sa prospérité présente et future; par là, elle a ajouté une belle page à ses annales.

Le but visé par l'I. S. M. T. S. est le suivant:

1°) donner naissance à une littérature militaire tchécoslovaque, cultiver les sciences militaires en général, encourager l'étude de ces sciences et de tout ce qui s'y rattache, les vulgariser dans le grand public.

2°) le 2° devoir de l'I. S. M. T. S. nous est dicté par le Président Masaryk qui a dit que „l'Armée doit être une école de perfectionnement de la vie“.

Cette éducation donnée dans l'armée doit compléter l'éducation scolaire du soldat, en faire un honnête homme et un bon citoyen, façonner son âme, lui donner de saines convictions politiques et une juste conception de la vie, qui le conduisent au travail pour la prospérité de sa famille, de sa commune et de toute la république.

3°) le 3° devoir l'I. S. M. T. S. est l'organisation d'un musée militaire tchécoslovaque.

I. Résultats. — Activité au point de vue science, éducation et organisation.

L'I. S. M. T. S. a déjà rassemblé les termes militaires, les chansons militaires, les documents concernant l'humour et la satire militaires. Un concours a été ouvert pour la meilleure histoire de notre armée en France, en Italie et en Russie. Il prépare une encyclopédie de la Guerre mondiale et de ses conséquences politiques, économiques, sociales, morales dans notre nation.

Chaque année sera publié un bulletin résumant tout ce qui aura été réalisé de nouveau dans le domaine militaire. On recueille actuellement les documents militaires déposés dans les archives et les bibliothèques tchèques et slovaques. L'I. S. M. T. S. a décidé de publier un dictionnaire militaire, et de mettre au point les articles de l'encyclopédie générale se rapportant aux questions militaires. Il a été créé une bibliothèque scientifique militaire qui compte aujourd'hui 60.000 volumes et qui est destinée à devenir la „bibliothèque scientifique centrale de l'armée“. L'Institut fait partie de la section militaire de la „Státo-vědecká Společnost“ qui doit étudier la question de l'organisation future de notre armée, etc.

Activité au point de vue (édition) publications.

On peut suivre l'effort scientifique de l'Institut dans la revue (technique) „Vojenské Rozhledy“ (Revue Militaire Tchécoslovaque) qui paraît chaque mois. On prépare en outre la publication d'un journal devant servir à la fois à amuser et à instruire la troupe. Les études militaires scientifiques paraissent au „Sborník věd vojenských“ (Recueil des sciences militaires) Une série de livres paraissent

dans la bibliothèque de „Štefánikova knihovna spisů vzdělávacích“ est destinée à l'instruction.

L'Institut commence à éditer les „Prameny k dějinám našeho vojenství“ (Recueil des sources militaires) ce recueil devant mettre en relief successivement les anciens ouvrages militaires tchèques, les règlements, journaux, mémoires, bref tous les documents importants au point de vue de notre histoire militaire.

„Sbírka vojenských příruček“ (Recueil des Manuels Militaires) publie sous une forme abrégée et facile à comprendre tout ce que l'officier doit connaître pour assurer son service Militaire.

La „Propagační Knihovna“ (Bibliothèque de propagande) a pour but de fournir des renseignements sur les questions relatives à l'armée tchécoslovaque et d'exercer son influence sur l'éducation morale dans l'armée conformément aux principes fondamentaux de notre État et de notre armée.

Relations de l'Institut avec d'autres Institutions scientifiques.

C'était un des devoirs très importants de l'Institut que de répandre ses efforts dans le grand public et dans les milieux scientifiques et littéraires. L'Institut est devenu dès maintenant un facteur important dans l'ensemble de notre vie intellectuelle; les représentants des milieux scientifiques et littéraires ont bien compris son importance et ils collaborent avec l'Institut aussi bien en ce qui concerne les publications scientifiques et instructives qu'en ce qui concerne l'organisation du travail scientifique dans notre armée.

L'I. S. M. T. S. est entré en relations avec les armées étrangères. Il a notifié son organisation à tous nos représentants à l'étranger en leur demandant de faciliter les relations de l'I. S. M. T. S. avec les Instituts étrangers analogues, soit pour échanger les publications, des pensées, des opinions, etc. soit pour collaborer à des recherches scientifiques communes. D'autre part les représentants des Armées Alliées à Prague s'intéressent vivement à l'activité de l'Institut et lui donne leur appui. L'Institut S. M. les remercie de leur bienveillante attention et leur demande de bien vouloir lui accorder leur concours prochainement. Il serait ingrat de ne pas remercier la Mission Militaire Française en Tchécoslovaquie qui

fait tout son possible pour que la bibliothèque de l'Institut soit tenue au courant des publications les plus récentes de la littérature française, qui est assez aimable pour nous procurer les revues françaises, et qui nous fait obtenir une réduction de prix sur les livres français. L'Institut a en outre organisé quelques conférences.

Un des devoirs les plus importants est de procéder à l'aménagement du musée militaire tchécoslovaque.

Ce musée comprendra deux sections :

1°) Section historique qui doit présenter l'histoire du soldat tchécoslovaque et de l'art militaire tchécoslovaque.

2°) Section de la Guerre mondiale qui sur une base très étendue doit présenter l'histoire de la guerre mondiale en tenant compte tout particulièrement de la participation de notre nation.

L'I. S. M. T. S. a établi une liste des documents historiques déposés dans les régiments et les Unités. Mais le Musée Militaire ne pouvant être organisé qu'avec le concours des milieux scientifiques, littéraires, artistiques et militaires soutenus par toute la nation, on a créé un „musejní odbor“ (section des musées) chargé tout particulièrement de ce travail.

L'I. S. M. T. S. entre dans sa troisième année, son activité dénote un gros effort de notre armée au point de vue de la culture et c'est avec joie que nous constatons l'ampleur que prend ce travail pour le plus grand profit du développement de notre culture.

ÚČETNÍ ZPRÁVY.

Závěrečný
o jmění Čs. vědeckého
za dobu od 1. ledna

Položka číslo	Příjem	Obnos	
		Kč	h
1	Stav jmění dne 31. prosince 1920 . . .	178.486	07
2	Členské příspěvky	13.628	50
	Stefánikova knihovna . Kč 6.974-70		
	Fučík „Poprava pruského militarismu“ . . . 52-71		
	Památník čs. armády k 28. říjnu 559-94		
	Sborník „Operace čs. vojska na Rusi“ . . . . . 1.239—		
	Proč se Německo vzdalo 268-09		
	Pořad výcviku 2.884-50		
	Příručka vzdělání 37.330-58		
	Katalog . . . . . 10—		
	Guth, „Společenská výchova“ 348-60		
	Koloušek, „Úvod do národ. hospod.“ . . . 1.436-26		
	Klíma, „Obrázky z dějin literatury slovenské“ . . . 52-60	51.156	98
3	Vojenské Rozhledy	17.116	07
4	Lyže a šermířská výstroj	823	—
5	Za husitské vystoupení refundace	301	50
6	Subabonement na časopisy	84	10
7	Záloha na čítanku vrácená	5	—
8	Státní subvence	64.550	—
9	Vydvížené vklady	598	48
10	IV. Státní půjčka	23.250	—
11	Úhrnem	349.999	70

Zrevidovali a správným shledali:

Kapitán *Vojtěch Šašek* v. r.,
revisor.

Podpl. *Antonín Novotný* v. r.,
člen správní rady, pověřený kontrolou jmění ústavu.

účet
ústavu vojenského
do 30. června 1921.

Položka číslo	Vydání	Obnos	
		Kč	h
1	Nákup knih	14 240	39
2	Časopisy pro čítárnu	6.109	85
3	Náklad vydaných knih, publikací a Voj. Rozhledů	104.949	10
4	Poštovné a pošt. šek. účet, manipulační poplatky	4.425	73
5	Služné	1.200	—
6	Honoráře	12.776	—
7	Otop, udržování místností a výlohy správní	14 769	02
8	Refundace 7. pěší divise dvakrát placené částky	467	50
9	Cenné papíry	14.301	06
10	Zůstatek koncem června 1921	176.761	05
	Úhrnem	349.999	70
Rozčlenění zůstatku 30. června 1921:			
	U ústředního hosp. fondu ve Vídni	3.575	02
	Při kolkování peněz zadrženo	1.290	—
	V úředním uschování Ústřední banky českých spořitelů	102.000	—
	IV. státní půjčka	46.500	—
	4% pokladniční poukázky na rok 1923	10.000	—
	Vklad v Živnobance	200	—
	V poštovním šekovém úřadě podle výpisu č. 146	13 196	03
	Úhrnem	176.761	05

Kapt. *Antonín Kleinander* v. r.,
přednosta účtárny.

Podpl. *Rudolf Polz* v. r.,
president ústavu.

Rozbor
Čs. vědeckého ústavu
ke dni 1. čer-
(Sestaven pro vysvětlení přechodu z kame-

Položka číslo	Příjem	Částka	
		Kč	h
1	Stav jmění dle závěrečného účtu 1./1.—30./6. 1921	176.761	05
2	Soupisem a odhadem při konečné inventuře v červnu 1921 mimo shora vykázané jmění zjištěno:		
	Pokladní hotovost . . . Kč	96.71	
	Úrok z cenných papírů . .	10.798.75	
	Zásoby skladu publikací a Voj. Rozhledů . . .	136.815.71	
	Dlužníci:		
	odběratelé publikací . . .	9.530.12	
	" V. R., I. ročníku . . .	4.414.50	
	Vklad v Živnobance . . .	377.—	
	Záloha na štočky	200.—	
	Odhad movitostí	18.028.91	
	Odhadní cena knihovny . .	120.000.—	300.261 70
	Úhrnem	477.022	75

Zrevidovali a správným shledali:

Kapitán *Vojtěch Šašek* v. r.,
revisor.

Podpl. *Antonín Novotný* v. r.,
člen správní rady, pověřený kontrolou jmění ústavu.

Jmění
vojenského v Praze
vence 1921.
(Sestaven pro vysvětlení na podvojně.)

Položka číslo	Vydání	Částka	
		Kč	h
1	Nominální hodnota cenných papírů . . . . . Kč 158.700 — Kursov. hodn. k 1./7. 1922 " 133.275 — Skutečný rozdíl tudíž	25.425	—
2	Na účet počáteční rozvahy na 1./7. 1921 přeneseno	451.597	75
	Úhrnem	477.022	75

Kapt. *Antonín Kleinander* v. r.,
přednosta účtárny.

Podpl. *Rudolf Polz* v. r.,
president ústavu.

Účet**Má dáti.**

(za dobu od 1. července

		Kč	h
1921 31. pros	Na účet pokladní	1.550	59
"	" " cenných papírů	133.125	—
"	" " úroků z cenných papírů	13.158	75
"	" " pošt. úřadu šekového	5.684	49
"	" " skladu	297.890	38
"	" " osobní	64.000	99
"	" " autor. honorářů a kreseb	9.352	34
"	" " odběratelů	14.679	63
"	" " " V. R., I. r.	2.083	—
"	" " předplatitelů V. R., II. r.	6.070	68
"	" " ústřed. hospod. fondu, Vídeň	3.575	02
"	" " movitostí	32.628	11
"	" " nevypł. vkladu při okolkování	1.290	—
"	" " knihovny	149.537	10
"	" " přechozích aktiv	206	05
	Úhrnem	734.832	13

Zrevidovali a správným shledali:

Kapitán *Vojtěch Šašek* v. r.,
revisor.Podpl. *Antonín Novotný* v. r.,
člen správní rady, pověřený kon-
trolou jmění ústavu.**rozvážný**

do 31. prosince 1921).

Dal.

		Kč	h
1921 31. pros.	V účet lombard. výpůjčky	19.600	—
"	" " osobní	316.812	14
"	" " autor. honorářů a kreseb	8.510	—
"	" " předplatitelů V. R. I. r.	691	50
"	" " " V. R. II. r.	10.193	09
"	" " " V. R. III. r.	86	—
"	" " přechozích passiv	467	15
"	" " základní	378.472	25
	Úhrnem	734.832	13

Kapitán *Antonín Kleinander* v. r.,
přednosta účtárny.Podpl. *Rudolf Polz* v. r.,
president ústavu.

Účet ztráty**Má dáti.**

(za dobu od 1. července

		Kč	h
1921 31. pros.	Na účet cenných papírů	150	—
"	" " čítárny	1.879	80
"	" " správních výloh	25.619	81
"	" " rabatu	4.781	72
"	" " poštovného	2.256	85
"	" " členské slevy	3.488	—
"	" " vojenské slevy	2.800	—
"	" " provise	1.268	49
"	" " volných výtisků	5.430	70
"	" " úroků a srážek	895	65
"	" " propagace	10.463	20
"	" " vazby knih	10.961	25
"	" " úroků z výpůjčky lomb.	656	77
"	" " služného a zvlášť. odměn	2.338	—
"	" " základní	40.219	78
	Úhrnem	113.210	02

Zrevidovali a správným shledali:

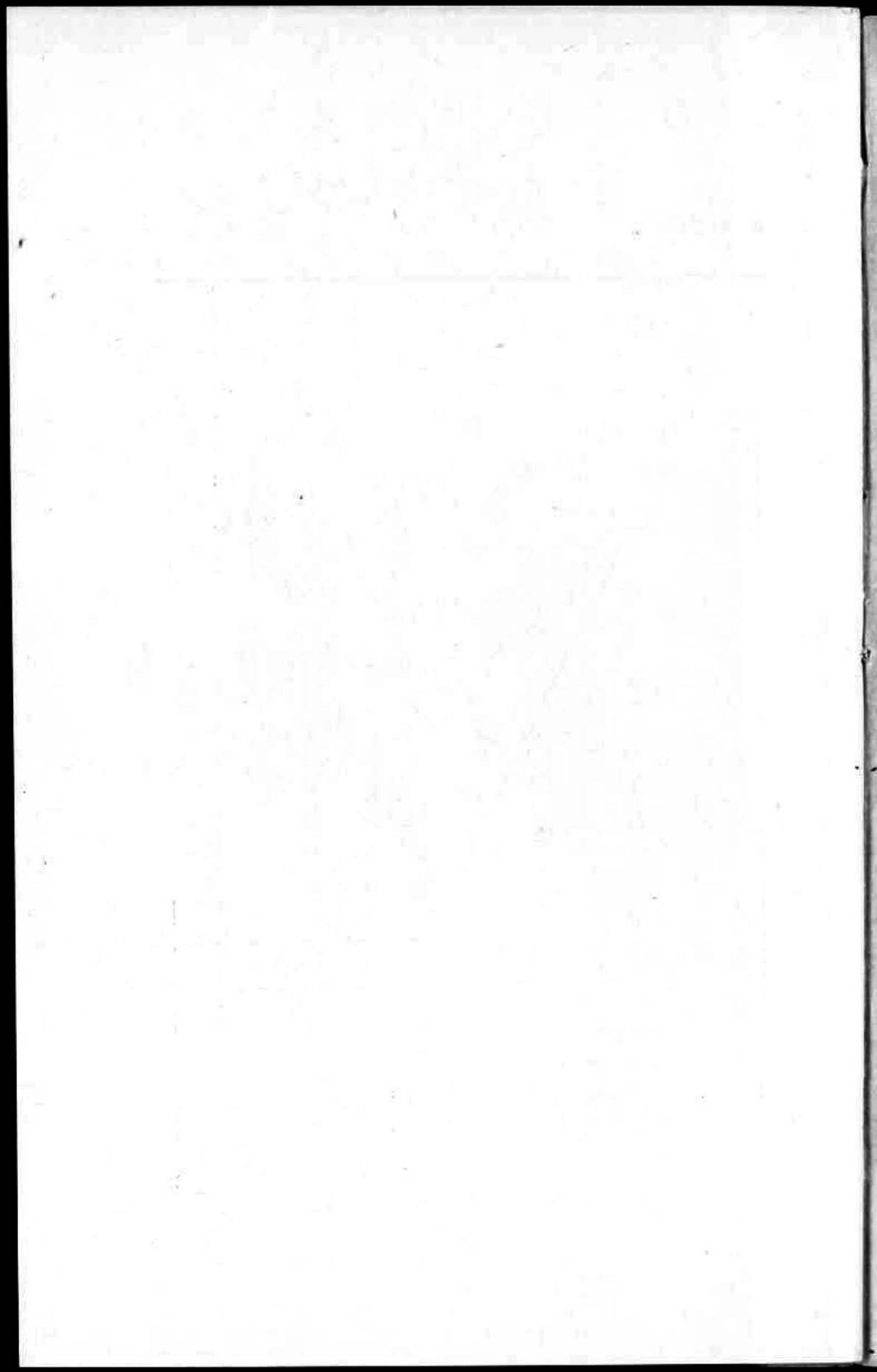
Kapitán *Vojtěch Šašek* v. r.,
revisor.Podpl. *Antonín Novotný* v. r.,
člen správní rady, pověřený kontrolou jmění ústavu.**a zisku**

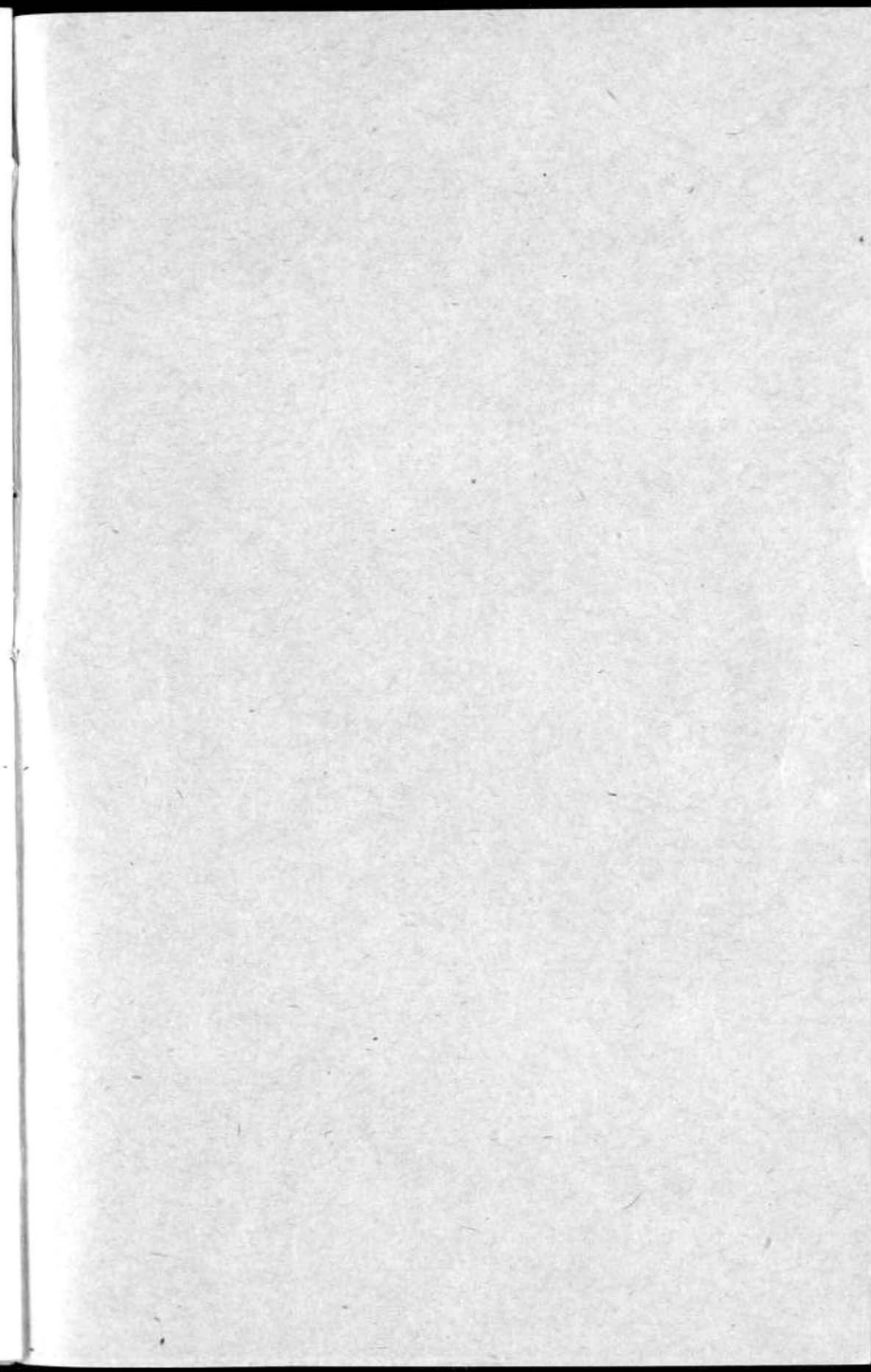
do 31. prosince 1921).

Dal.

		Kč	h
1921 31. pros.	V účet úroků z cenných papírů	3.838	75
"	" " skladu	63.814	87
"	" " členských příspěvků	15.554	—
"	" " vojenského musea	2	40
"	" " státní subvence	30.000	—
	Úhrnem	113.210	02

Kapt. *Antonín Kleinander* v. r.,
přednosta účtárny.Podpl. *Rudolf Polz* v. r.,
president ústavu.

Valné shromáždění

Čs. vědeckého ústavu vojenského

---

koná se v neděli dne 9. dubna o 9. hod. v Národním domě na Smíchově.

Valné shromáždění zahájí se přednáškou
p. Ph. Dra. Rudolfa Tschorna „O vývoji českého vojenského písemnictví“.

POŘAD JEDNÁNÍ.

1. Schválení protokolu mimořádného valného shromáždění ze dne 29. srpna 1921.
2. Výroční zpráva za rok 1921.
3. Účetní zpráva a zpráva revisorů účtů.
4. Volba nových členů správní rady.
5. Stanovení výše členských příspěvků a zápisného pro 1922.
6. Volné návrhy.

Za

Čs. vědecký ústav vojenský:

Kapitán F. Kučera v. r.,
1. tajemník.

Podpl. R. Polz v. r.,
president.